

Рис. 4. Вплив екзометаболітів, виділених із сорту Кент, вирощеного за різних технологій на інтенсивність спорування ізоляту *F. graminearum*: 1 – контроль; 2 – традиційна технологія; 3 – технологія ТОВ «Філазоніт Україна»; 4 – технологія БТУ; 5 – сучасні технології; 6 – технологія ТОВ «А-Райс».

Висновки. Найвищою антифунгальною дією щодо швидкості радіального росту колоній гриба *F. graminearum* характеризуються екзометаболіти, виділені із досліджуваних сортів сої, вирощених за дії технології БТУ. Вона включає обробку ґрунту перед посівом, обробку насіння та вегетуючих рослин біопрепаратами: Філазоніт, Граундфіксом Міко - хелц, Хелп, Емпосам, Різо Лайн, Протегер.

Екзометаболіти рослин обох сортів, вирощені на фоні сучасної технології істотно пригнічували швидкість радіального росту міцелію гриба, яка в середньому складала (0,017 – 0,20 мм/год), що значно нижче у порівнянні із контролем (0,026 мм/год).

Найнижчий рівень споруляції гриба *F. graminearum* ($4,5 \cdot 10^6$ клітин/мл) відбувається на фоні екзометаболітів рослин, вирощених за технологією ТОВ «А-Райс», де застосовували біопрепарат стимулак. В зазначеному варіанті інтенсивність споруляції гриба була на 65,4 % нижчою у порівнянні із традиційною технологією.

Список літературних джерел

1. Билай В. И. Методы экспериментальной микологии. Киев: Наук. думка, 1982. 548 с.
2. Лукомец В.М., Пивень В.Т., Тишков Н.М. Болезни подсолнечника. Агрорус, 2011. 210 с.
3. Маслиенко Л.В. Обоснование и разработка микро-биологического метода борьбы с болезнями подсолнечника: автореф. дис. на соискание учен. степени доктора биол. наук: 06.01.11. Краснодар, 2005. 48 с.
4. Парфенюк А. І. Інтенсивність спорування фітопатогенних грибів на сортах та гібридах перцю солодконого. *Вісник Харківського національного аграрного університету. Сер. Біологія*. 2012. Вип. 3. С. 104 – 108.
5. Петренкова В. П., Боровська І. Ю., Кириченко В. В. Стійкість соняшнику до некротрофних патогенів. Харків. 2012.
6. Chetouhi, C.; Bonhomme, L.; Lasserre-Zuber, P.; Cambon, F.; Pelletier, S.; Renou, J.P.; Langin, T. Transcriptome dynamics of a susceptible wheat upon Fusarium head blight reveals that molecular responses to Fusarium graminearum infection fit over the grain development processes. *Funct. Integr. Genom.* 2016. Vol. 16, P. 183–201.
7. Saccon, F.A.; Elrewainy, A.; Parcey, D.; Paliwal, J.; Sherif, S.S. Detection of Fusarium on Wheat using near infrared hyperspectral imaging. In Proceedings of the Photonics North (PN), Quebec City, QC, Canada, 24–26 May 2016
8. Stepień Ł. The use of *Fusarium* secondary metabolite biosynthetic genes in chemotypic and phylogenetic studies. *Crit. Rev. Microbiol.* 2014. Vol. 40, P. 176–185.
9. Xu, X.; Nicholson, P. Community ecology of fungal pathogens causing wheat head blight. *Annu. Rev. Phytopathol.* 2009. Vol. 47, P. 83–103.

УДК 630.43: 528.8

О.В. Крайнюк, к. техн. н., доцент, доцент кафедри метрології та безпеки життєдіяльності,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет;

Ю.В. Буц, к. геогр. н., доцент, завідувач кафедри природоохоронних технологій, екології та безпеки життєдіяльності,

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

А.Н. Некос, д. геогр. н., професор, завідувач кафедри екологічної безпеки та екологічної освіти,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ПРИРОДНА ПОЖЕЖА У РІВНЕНСЬКОМУ ЗАПОВІДНИКУ ТА ЇЇ АНАЛІЗ

Наведена інформація щодо пожежі у Рівненському природному заповіднику. Охарактеризовано масштаби природної пожежі. Передбачено можливі наслідки стосовно втрат рідкісних та зникаючих видів флори.

Ключові слова: природний заповідник, пожежа, флора, фауна.

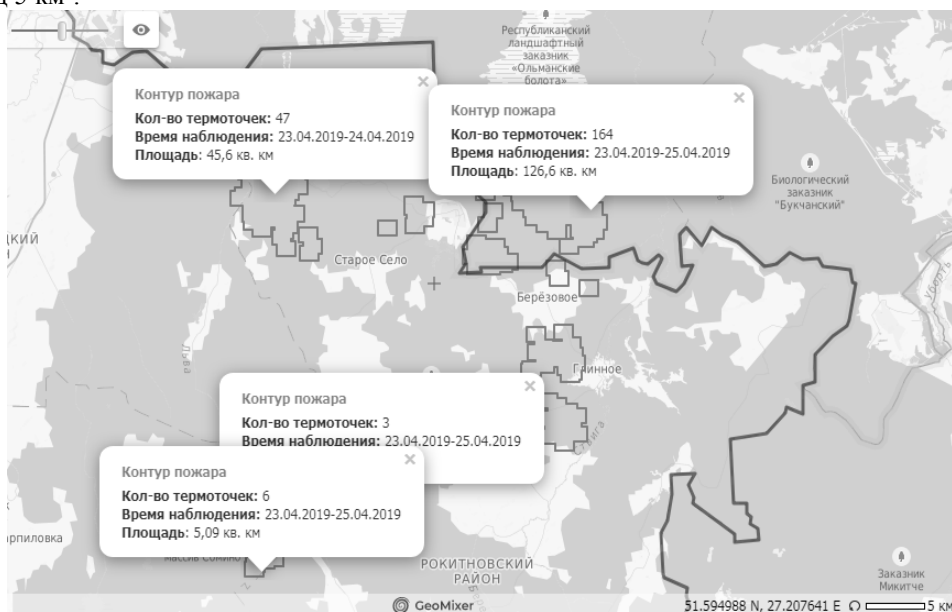
У Рівненській області 24 квітня 2019 року сталася масштабна пожежа у другому за величиною в Україні природному заповіднику. За попередніми даними, пожежа виникла через випалювання сухої трави. За даними, опублікованими у ЗМІ, вигоріло понад 2 га лісового масиву. Сучасні методи дистанційного зондування денної поверхні дають можливість проаналізувати вплив подібної надзвичайної ситуації пірогенного походження (рис. 1).

На території Рівненського природного заповідника знаходяться флора і фауна, яка має цінне наукове і природоохоронне значення. Основне завдання заповідника - збереження рідкісних, зникаючих видів рослин і тварин.

Рівненський природний заповідник розташований на півночі Рівненської області. Територія - 42,3 тис. га, з яких 48,3% – ліси і 48,0% – торфовища. Він охоплює чотири масиви: Білоозерський, Сомин, Сира Погоня, Переброди.

36 видів тварин і 28 видів рослин, занесених до Червоної Книги України, знаходяться на території Рівненського природного заповідника. Є види, занесені у міжнародні списки рідкісних і зникаючих тварин світу. Серед червонокнижних видів: орхідні - пальчатокорінники Фукса, коручки темно-червона, чемернікоподібна, болотна, гудієра повзуча, хамарбія болотна, плаунові - дифазіаструм сплюснутий, баранець звичайний, лікоподієла заплавна, плаун річний, ряд реліктових видів - верба чорнична, шейхцерія болотна, журавлина дрібноплідна, щитolistник звичайний. 10 угруповань природної рослинності заповідника занесені у «Зелену книгу України».

За даними космічних знімків постраждав торф'яно-болотний масив Переброди, зафіксовано 47 осередків займання загальною площею 11,68 км². Вогнем пошкоджено масив Сира Погоня. З 23 квітня зафіксовано 164 осередки площею 126,6 км². Однак, супутником зафіксована пожежа як на території Рівненського заповідника (масив Сира Погоня), так і на суміжній території Ольманського заповідника (Білорусь), що постраждав вагомніше, внаслідок даної пожежі. Також відзначаються окремо ще 3 осередки займання площею 5,28 км². У масиві Сомин Рівненського заповідника також 23-25.04.2019 відзначається 6 осередків займання площею понад 5 км².

Рисунок 1 – Вогнища виникнення природної пожежі на території Рівненського заповідника за даними супутника LandSat-8

Таким чином у даній пожежі вогнем порушено близько 60 км² території Рівненського заповідника, що становить близько 14% території заповідника.

Отже, можемо констатувати, що зі зростанням кількості природних пожеж за останні роки, суттєво зростає ризик знищення рідкісних ендемічних видів рослин і тварин, які можуть бути втрачені назавжди.

УДК 504.6

Кухар С.В., студент спеціальності “Екологія”, ступеня вищої освіти “Магістр”
КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА СТАДНИЦЬКОГО ПОЛІГОНУ

На основі літературних і картографічних джерел та власних польових досліджень визначено екологічний стан Стадницького полігону. Узагальнюючи опрацьовані джерела необхідно відмітити, що полігон